

mores reportent, ea quae de conscientia et consilio principum, et aliorum fidelium nostrorum, tam liberorum, quam ministerialium, ad reprimendas incendiariarum insolentias, imperialis nostra sanxit auctoritas, universalis imperii fidelibus nota fieri volumus, et sicut in castro nostro Nurnberg, hac ordinata et confirmata sunt, firmiter indicimus observanda. Primum igitur de incendiariis demandamus generaliter, ut si liber homo, ingenuus, ministerialis, vel cujuscumque conditionis fuerit, incendium commiserit pro verba propria, pro amico, pro parente, vel causa cujusquam alterius occasione, de sententia et iudicio imperiali, proscriptio statim subjectus habeatur. Hic excipiuntur, si qui forte manifeste verba castra manifeste capiunt: et si qua ibi suburbia, aut stabula aliave tuguria praesentent, igne succendant. Excipiuntur et iudices quos in malefactores poenam iustitia exigente exercere contigit. Quod si aliquis in ducata alicujus incendium fecerit, ipse proscriptum pronuntiet, ac deinde iustitia suae auctoritate eum proseribat. Ipsam faciant marchiones, palatini, comites, landgravii, et comites alii, nec alicui eorum liceat talem absolvere, nisi domino imperatori.

Quicumque etiam incendiarium in domo sua scienter receperit, et consilium auxiliiumve ei impenderit, damnum et injuriam passo pro facultate sua restituat. Iudici vero x libras monetae de illa diocesi in qua commissum est, persolvat, ac domino imperatori pro voluntate et gratia sua disponat. Si quis autem super hac culpa innocentiam suam probare vel ostendere voluerit, cum duobus viris veracibus culpa in praesentia iudicis se expuret.

Si quis autem cuiquam imposuerit, quod incendiarium receperit, et de hoc ipsum iure voluerit convenire, hoc nequaquam et fieri liceat, nisi praestito primo calumniae sacramento. Dominus etiam imperator proscriptorum neminem a sententia proscriptiois absolvat, nisi de illicitis primo damnis cum injuriato componat, et nisi conscientie iudice hoc faciat.

Proscriptum vero, quem pro incendio sententiam proscriptiois incurrisse omnibus notum fuerit, diocesanus episcopus, si ad satisfactionem inobediens extiterit, a communione ecclesiae Dei et fidelium Christi abiciat, et extraneum eum reddat, nec eum absolvat, quoadusque laeso dampnum restituat: et e converso, quem episcopus legitimis iudicis citatum iustitia dictante excommunicaverit, et hoc iudici insinaverit, iudex eum banno proscriptiois condemnat, et nec prius eum absolvat, quam coram episcopo de his pro quibus condemnatus est, satisfaciat. Quod si a proscriptioe illa praedicto modo fuerit absolutus, et episcopo suo voluerit obedire, incendium primo abjuret, deinde sit in arbitrio episcopi, qualem ei poenam injungat, ad visitandum sepulchrum Domini, aut limina Jacobi apostoli. Si autem proscriptus eo, ut dictum est, modo absolvi desideraverit, domino imperatori fines imperii per annum et diem abjuret. Si quis autem a proscriptioe et excommunicatione similiter non fuerit absolutus intra annum et diem, universo iure, honore, et legalitate privatus habeatur, ita ut ferendo testimonio, vel ad iudicandum, de cetero nequaquam sit admittendus. Omni quoque feudali iure carebit perpetuo.

Item si in reisa alicujus domini, cum ipso domino cujus est reisa, aliquis fuerit, qui incendium (ut saepius contingit) faciat, dominus ipse, cujus est ipsa reisa, jurabit super reliquias, quod non fecerit conscientia, vel mandato, vel voluntate sua. Reum autem abiciat a se et nunquam recipiet. Quod si illum post satisfactionem receperit, tenetur universum damnum quod ille commisit, restituere.

Item si contingat dominum aliquem in villa aliqua hospitari violenter, et fortuito evenerit, domum aliquam incendi, et ille cui sit damnum, dominum impetierit, quod mandato suo, vel voluntate, vel conscientia sua factum sit, damnum damnificato restituat.

Item si incendiarius captus fuerit, et coram iudice negare voluerit incendium se commississe, si forte notorium non fuerit, per provinciam iudex si posset eum cum septem idoneis testibus convincere, capite plectatur. Sed si notorium fuerit, nullius requirendum est testimonium, sed statim decollandus. Item si castellani cujusquam domini descendentes a castro domini sui, incendium fecerint domino absente a provincia, castrum domini propter hoc non erit comburendum, sed bona incendiariarum, quaecumque extra castrum fuerint reperta, comburantur. Post reversionem vero domini, si dominus incendiarium retinere voluerit, et a se non repulerit, castrum ejus similiter erit comburendum. Item si proscriptus propter incendium in aliquam domum confugerit, de qua non possit haberi, nisi domus incendatur, propter hoc incendium non erit qui incendiarius, sed damnum pro incendio restituere debet. Item si incendiarius super castrum aliquid agitata confugerit, et dominus, cujus est castrum,

TIT. X. — 1. L. 2. D. arbor. furtilia castr. —
TIT. XI. — 1. 2. feud. 55.

fortassis dominus, vel vasallus, vel consanguineus fuerit, dominus ille non debet eum persequentibus representare, sed juvabit eum a castro in sylvam vel alias, ubi securus sibi videatur. Quod si nec dominus vel vasallus, nec cognatus fuerit, persequentibus eum statim representet, vel cum eo in eadem culpa sit.

Statuimus etiam, et eodem firmiter edicto sancimus, ut quicumque alii damnum facere, aut laedere ipsum intendat, tribus ad minus ante diebus per certum nuntium suum diffidat eum. Quod si laesus diffidat se fuisse negare voluerit, nuntius idem si vivus est, juret quod contradixerit ei ex parte domini sui, loco et tempore designato. Si mortuus est nuntius, juret dominus junctis sibi duobus viris veracibus, quod contradixerit ei, ne dolo mediante de fide violata quis valeat inculpari. His sancientes adjicimus, ut quicumque treugas alicui dederit, nisi ibi determinatum et exceptum fuerit, quo tenore servet vel non servet eas, contradicere eis ante terminum statutum nequaquam possit. Quod si fecerit, ut violator fidei iudicetur.

Item qui nuntium aliquem, pro eo quod contradicetur mittitur, laeserit, fidem suam violavit, et de cetero omni honore suo carebit, et in posterum nullus ei contradicet. De filiis quoque sacerdotum, diaconorum, rusticorum, statuimus, ne cingulum militare aliquatenus assumant: et qui jam assumpserunt, per iudicem provinciae a militia pellantur. Quod si dominus alicujus eorum eum in militia contra iudicis interdictum retinere contenderit, dominus ipse iudici in x libras condemnatur, servus autem omni iure militiae privetur. Statuimus etiam, ut si quis vineas, aut pomaria exciderit, proscriptioe et excommunicatione incendiariarum subjiciatur. Ut autem haec tam utilis ordinatio omni tempore rata permaneat, et eo quo dicta est tenore inconvulsa consistat, eam legibus predecessorum nostrorum imperatorum atque regum jussimus interseri, et perpetuo iure servari. Cui si quis ausu temeritatis contra ire praesumpserit, Dei omnipotentis et nostrae perpetuo indignationis sit reus. Fiat, fiat. Actum Nuremberg in praesentia principum, consilio et in consensu eorum. Anno Incarnationis MCLXXXVII, 3 kal. Jan.

TIT. XI.

ALIA CONSTITUTIO EJUSDEM DE PACE COMPONENTA ET RETINENDA INTER SUBJECTOS, ET ALIIS CAPITULIS.

Faventes Dei gratia Romanorum Imperator, semper Augustus, universis subjectis suo imperio, salutem.

Hac edictali lege in perpetuum valitura jubemus, ut omnes nostro subjecti imperio, etc.

TIT. XII.

ALIA CONSTITUTIO EJUSDEM FRIDERICI DE PACE CONSTANTIAE.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Fridericus divina faventia Romanorum imperator semper Augustus, etc.

TIT. XIII.

ALIA CONSTITUTIO FRIDERICI DE JURE HYPOTIMΗΣΕΩΣ.

Sancimus a modo in omni provincia et in omni civitate, si quis ex parentela habeat communem agrum, domum, vel vineam, vel rem immobilem divisam, vel indivisam, aut ex communi emptione, vel aliquo hujusmodi titulo, vel alio modo aliquo conjunctim, et voluerit alienare supradictas res per venditionem, vel emphyteusim, vel locationem, non ante liceat ei alienare, quam denuntiaverit illis quos vocavimus per ordinem in jus hypothecarum. In primis vocentur parentes, qui sunt conjuncti, post hos socii, post hos illi qui sunt conjuncti, etiam si extranei sint, post hos vocentur omnes qui sunt sub uno servitio, et qui sunt conjuncti ex aliqua parte. Sin autem plures sint in jus hypothecarum, omnibus denuntietur, ut intra triginta dies solvendo justum pretium sine mora aut quantum quis emptor sine fraude dederit, unusquisque portionem suam accipiat. Verum si intra statutum terminum justum pre-

TIT. XII. — 1. Infr. de pace Constantin. —
TIT. XIII. — 1. Fac. 2. feud. 56, 2 5, vers. Titius.

tium non soverit, de cetero non habebit jus hypothecarum, nisi si quis eorum erat in captivitate, vel deportatus, vel in exilium missus, vel absens republica causa, aut ex propria sua causa, vel minor viginti quinque annis: et licet isti fuerint absentes ex justa causa, tamen tutores eorum, vel curatores, vel procuratores, vel defensores intra quatuor menses debent venire et solvere justum pretium cum legitimis usuris et expensis necessariis, et accipere jus hypothecarum, et extraneos emptores omnimodo expellere, et si neglexerint hoc facere, sarcient de propriis suis quicquid incommodi illi habuerint. Licet autem supra diximus omnes vocari ad jus hypothecarum, tamen si probatum fuerit quod atroces injurias vel manus impias venditori vel ejus familiae intulerint, vel ipsius substantiae gravem jacturam moliti sunt, vel contra ejus vitam nisi sunt, omnes isti nullo modo sine voluntate venditoris ad jus hypothecarum veniunt. Ex causa tamen dotis vel donationis propter nuptias vel simplicis donationis vel donationis causa mortis vel ex testamento, permutatione, transactione, et parentes et extranei omnes possunt alienare, nisi quis vendendo vel locando ei qui non habuit jus hypothecarum simulate donaverit vel legatum dederit. Ideoque illi qui habent jus hypothecarum, possunt exigere juramentum a venditore et emptore, et post juramentum si probatum fuerit contra constitutionem nostram simulate hoc fecisse venditorem et emptorem, rem et pretium perdat, et fisco applicabitur, fisco autem vendet rem illam illis qui habent jus hypothecarum. Sed si ante juramentum probatum fuerit hoc eo fecisse, venditio erit irrita, et venditor cogetur invitare vendere illis qui habent jus hypothecarum. Prohibemus autem potentiores personas aliquod accipere praetextu adoptionis, vel donationis simplicis aut causa mortis, ex testamento, vel ex usucapione, aut sub praetextu defensionis, nisi forte parentes fuerint. Potentiores autem dicimus, qui non tantum per se, sed etiam per propinquos possint inferre timorem alienatoribus, aut promissionem beneficium. Quod si aliquis ex potentioribus hoc praesumpserit facere, sit alienus ab illa re, et aestimationem illius rei praestet fisco. Transcurso tamen decennio sine denunciatione nulla de cetero moveatur controversia illis qui possident ex aliquo contractu vel ex donatione vel ex testamento, ab illis qui habent jus hypothecarum vel etiam fisco.

TIT. XIV.

ALIA EJUSDEM DE JURE ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ.

Quum omnibus hominibus qui legibus reguntur et moribus, praecipuum esse constet, jus suum cuique tribuere, nec cuiquam jus suum detrahere, libertatis procedente gratia qua naturaliter quod cuique facere libet, nisi quid vi aut jure prohibetur, est concessa facultas, res suas unicuique liberum esse aut propter nuptias donationis, aut dotis, aut simplicis donationis aut cujuslibet alienationis aut ultimae voluntatis dispositionis causa sive testamentario jure in alium transferre, non est ambigui juris. Sed quoniam et jure praecipitur, honeste vivere, alterum non laedere, ne hi qui cognitione vel communione, vel aliquo propinquitatis modo eorum qui vendunt urbanis rusticisque praediis adhaerendo ab his qui intransigunt, ledantur, vel aliter ipsa venditione impediatur, jure hypothecarum praeferrere sancimus, etc.

TIT. XV.

NEAPA ΡΟΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ, ΠΕΡΙ ΕΚΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΤΗΜΑΤΩΝ και προτιμήσεως συγγενών, και κοινοτών, και αναμειγμένων και συμπαρακειμένων εμμελών, και συναπτός ήνωμένων και των νεωμένων εμμελών χωριών, και αγριδιών, και κωλυμάτων, δυνατών, προσώπων, και εκπαιθσεως στρατιωτικών κτησεως.

Πάλαιός νόμος εστιν, εν α μηδεις, etc.

Vocantur hac constitutione in jus hypothecarum cognati primum consor-

tes, veluti fratres, qui paterna praedia pro diviso aut pro indiviso possident, hi sunt qui dicuntur ει αναμειγμένα συγγενεις, auctoribus Graecis interpretibus, qui et inde adnotant recte consortes extraneos praeferrere cognatis non consortibus. Post cognatos consortes vocantur socii, deinde qui rem communem habent citra societatem, sive sint cognati sive exteri, tum ii qui communi census vinculo tenentur, licet non eodem loco census exsolvant, postremo vicini et confines. Hi testato denuntiandi sunt antequam venditio fiat extraneo. Denunciatis datur mensis, procuratoribus eorum menses quatuor, non denuntiatis decennium, dominis εμμελώσεων et feudorum longe alia tempora, L. ultima Cod. de jure emphyt. et supra 2. titul. 9. et ii qui praesentes venditioni adfuerunt, et tacerunt, ut interpretes Graeci adnotant rectissime, nec venditioni consensisse, nec pro denunciatis habentur, L. Titia, § Lucia, D. de leg. 2, L. Gajus D. de pign. act. Consensus amittitur jus hypothecarum, et praescriptione temporis, et ingratitude sive indignitate. Datur etiam hac Novella, jus hypothecarum convicinis, secundum L. 1. C. non lic. habit. metr. Est et aliud hac Novella, caput de locupletioribus et potentioribus, ut ne quid ex bonis tenuiorum adquirant εν ται χωριαις η αγριδιαις εν εις ον εχουον ιδια κτηματα, ut explicatius enarrant interpretes. Non igitur nisi αναμειωσεως, aut παρασιασμού jure et ad definitionem potentiorum, Novell. Constantini Porphyrogenete περι δυνατών των εισελθόντων εις κτησων πενήτων, declarat nihil interesse potentior sit qui emerit, an is qui potentiori domesticus sive προσκεχωμένος fuerit, Fridericus male propinquus. Igitur ne potentiores quidem derogare possunt juri hypothecarum, quinimo severius cum his agitur; nam neque donationis aut testamenti aut transactionis aut patrocinii aut adoptionis jure ad bona tenuiorum pervenire possunt. Sed eadem et hos quae superiores tuetur praescriptione decennii.

Postremum caput vetat alienationem praediorum militarium: quod omnino pertinet ad feuda, et consentit etiam cum Friderici et Lotharii constitutionibus, ne milites per inopiam muneribus militaribus reddantur inhabiles, publicove depereat census qui eo nomine dependi solet; quae de re visum etiam est proponere Novellam Constantini Porphyrogenete

TIT. XVI.

NEAPA ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΗΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ.

Νοσπερ σώματι κεχαλι, etc.

Ut Lotharii et Friderici constitutione feuda nullo modo possunt a militibus alienari, ita nec ea praedia militaria quae relata sunt in codicibus militares ex hac constitutione, quae feudis comparamus. Cetera autem quae codicibus militaribus absunt, possunt alienari usque ad certum modum, puta secundum ejus distinctionem, si modo retineat sibi tantum ex iis miles quantum conficiendis quatuor vel duabus libris auri sufficiat, ne scilicet omnino redactus ad inopiam, et militia reddatur inutilis, quae est etiam ratio constitutionum Lotharii et Friderici. Sed hoc distabant illa praedia militaria a feudis, quod illa a nemine recognoscant, quippe cum eorum essent milites pleno jure domini, et consequenter quod alienatione aliis non aperirentur, sed illis ipsis restituerentur. Ceterum ut Fridericus nullam censet emptori praescriptionem temporis optulari posse, quominus venditio rescindatur, ita nec Constantinus, nisi xl annorum, quasi scilicet omnis qui ea praedia emerit in eo pro male fidei possessore habeatur, L. 7. C. de agr. et cens. licet in fructum et ejus quod interest ratione distinguat inter bona et male fidei emptorem, sicut Fridericus in pretii repetitione. Et praeterea longi tantum temporis praescriptionem excludere Fridericus voluit. Militibus hac sive novella sive edicto Constantinus adnumerat causarios, et quid juris sit si praedia miles a milite emerit, definit, et alia quaedam.

TIT. XIV. — 1. L. 10, § 1, D. de iustitia et jure. — 2. § 1. Inst. de jure person. — 3. Tit. 13, supr.